

mgr Joanna Witowska

Promotor dr hab. Marcin Zajenkowski, prof. ucz.

Temat rozprawy doktorskiej: „Czas psychologiczny a funkcjonowanie poznawcze”

Streszczenie

Niniejszy projekt doktorski podejmuje zagadnienie związków czasu psychologicznego z funkcjonowaniem poznawczym. W rozprawie skupiono się na dwóch aspektach czasu: perspektywie czasowej oraz percepcji czasu rozumianej jako subiektywny upływu czasu i oszacowanie czasu trwania. Natomiast funkcjonowanie poznawcze badano w kontekście inteligencji płynnej oraz funkcji wykonawczych, czyli hamowania, przełączania i aktualizacji pamięci roboczej. Praca opiera się na sześciu badaniach, które zostały opisane w pięciu artykułach naukowych. Przeprowadzone badania miały na celu: 1) określenie związków perspektyw czasowych oraz zrównoważonej perspektywy czasowej z funkcjami wykonawczymi i inteligencją; 2) opisanie konsekwencji przyjmowania perspektywy czasowej w odniesieniu do percepcji czasu. Dotychczasowe badania wskazywały na związek perspektywy czasowej z wieloma zmiennymi psychologicznymi, jednak niemal nieeksplorowane były jej powiązania z funkcjonowaniem poznawczym oraz innymi aspektami subiektywnego postrzegania czasu. Wyniki uzyskane w zrealizowanym projekcie pozwalają stwierdzić, że perspektywa czasowa ma znaczenie dla funkcjonowania poznawczego. Przede wszystkim dwie perspektywy czasowe wykazały powiązania z funkcjonowaniem poznawczym. W kilku badaniach przeszła negatywna i terazniejsza fatalistyczna perspektywa czasowa łączyły się z gorszym funkcjonowaniem w zakresie niemal wszystkich badanych funkcji poznawczych. Okazało się również, że zrównoważona perspektywa czasowa wiązała się z wyższą zdolnością do hamowania poznawczego oraz wyższą inteligencją. Co więcej, relacja pomiędzy hamowaniem a zrównoważoną perspektywą czasową była w pełni mediowana przez inteligencję. Istotne wydaje się również, że zrównoważona perspektywa czasowa nie była związana z przełączaniem i pamięcią roboczą. Adaptacyjna rola zrównoważonej perspektywy czasowej ujawniła się jednak w percepcji czasu, tj. prospektywnym oszacowaniu czasu trwania i upływie czasu. Wyniki badań przeprowadzonych w ramach projektu doktorskiego uzupełniają wiedzę dotyczącą teorii perspektyw czasowych w odniesieniu do funkcjonowania poznawczego. Co więcej, wyniki te dają pełniejszy obraz zagadnienia czasu psychologicznego poprzez integrację różnych jego aspektów.